

Asianro: 305/02.02.00.00/2016

Riistanhoitoyhdistykset

Ohje metsästäjätutkintokoulutusten järjestämisestä

Tämä ohje korvaa 24.1.2023 annetun ohjeen.

Metsästäjätutkintokoulutus

Metsästäjän opas, tutkintokoulutus ja metsästäjätutkinto muodostavat **vastuullisuuden koulutusohjelman**. Vastuullisen metsästyksen ja hyvien metsästäjätapojen mukaisen toiminnan opettaminen kurssilaisille on metsästäjätutkintokoulutuksia järjestävien tärkeä tehtävä.

Suomen riistakeskus on päivittänyt vapaaehtoisen metsästäjätutkintokoulutuksen eli ns. metsästäjävalmennuskurssin järjestämistä varten laaditun koulutusmateriaalin vastaamaan vuoden 2025 tilannetta. Materiaali on käytettävissä suomen- ja ruotsinkielisenä.

Metsästäjätutkintokoulutusten ajankohdat tulee ilmoittaa Oma riista -palvelun kautta tapahtumatiedoissa näkyviksi tapahtumiksi. Niistä voidaan ilmoittaa myös muulla riistanhoitoyhdistyksen päättämällä tavalla. Ilmoituksessa on hyvä käydä ilmi esimerkiksi mahdollinen ennakoilmoittautuminen sekä koulutuksesta perittävä maksu ja sen suorittamistapa. Riistanhoitoyhdistys voi päättää itse osallistumismaksun suuruuden.

Riistahoitoyhdistys voi järjestää metsästäjätutkintokoulutuksen myös tilauksesta tietyille ryhmille kuten esimerkiksi jonkin yrityksen henkilöstölle. Tällöinkin tilaisuudet tulee ilmoittaa Oma riista -palveluun, mutta ne piilotetaan näkyvistä tapahtumatiedoissa ja silti ne tallentuvat riistanhoitoyhdistyksen tapahtumiksi vaikuttaen seuraavan vuoden valtionavustuksen määräytymiseen.

Valtionavustukseen oikeuttavan tutkintokoulutuksen kesto on vähintään 12 tuntia. Koulutuksen pituus voi kuitenkin vaihdella paikallisista erityisolosuhteista ja kurssin järjestäjän mahdollisuuksista riippuen. Koulutuksen sisältöä voi laajentaa ja monipuolistaa. Koulutuksen voi järjestää myös etäyhteyksin.

Metsästäjän opas (kirja tai sähköinen versio) toimii sekä kurssille tulevien että kouluttajien perusteoksena. Sen lukeminen on suositeltavaa ennen koulutukseen osallistumista (kurssilaiset) tai sen järjestämistä (kouluttajat). Metsästäjän oppaasta löytyy tarvittavat tiedot metsästäjätutkinnossa kysyttäviin kysymyksiin ja kurssi täydentää oppikirjan tietoantia.

Riistanhoitoyhdistysten tutkintokouluttajat pääsevät lukemaan maksutta sähköistä metsästäjän opasta kirjautumalla Riistainfoon Oma riista -tunnuksilla. Opas löytyy etusivulta kohdasta "Siirry lukemaan", mikäli toiminnanohjaaja on lisännyt tutkintokouluttajan tehtävän henkilölle Oma riistaan.

Riistanhoitoyhdistyksen hallitus päättää, ketkä voivat toimia tutkintokouluttajina ja toiminnanohjaajan tulee merkitä näille henkilöille Oma riistaan tutkintokouluttajan rooli.

Myös toiminnanohjaajalla on hyvä olla tutkintokouluttajan tehtävä. Tehtävä voidaan merkitä kestoaltaan toistaiseksi voimassaolevaksi. Kouluttajakoulutus ei ole pakollinen, mutta suositeltava.

Koulutusmateriaalipaketin käyttö

Koulutusmateriaalipaketin käyttö on sallittua **vain metsästäjä tutkintokouluttajille** metsästäjä tutkintokoulutuksen järjestämistä varten. Muiden tahojen kuin riistanhoitoyhdistysten järjestämissä metsästäjä tutkintokoulutuksissa materiaalin käyttö on sallittu vain Suomen riistakeskuksen Palvelut -prosessin erikseen myöntämällä kirjallisella luvalla.

Koulutusmateriaali löytyy PowerPoint-tiedostoina riistanhoitoyhdistysten tiedostopalvelusta ja ne voidaan tallentaa kouluttajien käytettäväksi tutkintokoulutustilaisuuksissa myös esim. muistitikulle. Toiminnanohjaajan tulee huolehtia, että kouluttajat käyttävät aina ajantasaista koulutusmateriaalia.

Metsästäjävalmennuskurssin kahdeksan osiota, suositeltava esittämisyjärjestys ja minimikestoajat:

1. Metsästyslainsäädäntö	(2 h)
2. Lajintuntemus	(2 h)
3. Riistaekologia ja riistanhoito	(1 h)
4. Eettinen ja kestävä metsästys	(1 h)
5. Aseet ja patruunat metsästyksessä	(2 h)
6. Metsästyksen turvallisuus	(1 h)
7. Pyyntivälineet ja -menetelmät	(2 h)
8. Saaliin käsittely	(1 h)

Koulutusmateriaalia tai siinä olevia valokuvia, videoita ja animaatioita ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen. Niitä ei saa irrottaa esityksestä, jakaa tai myydä kurssilaisille tai luovuttaa ulkopuolisille.

Kurssilaisia kannattaa kehottaa ja kannustaa tutustumaan julkisesti nähtävillä oleviin esim. Riistainfon ja Metsästysammunnan ABC:n videoihin myös omalla ajallaan.

Koulutuspaketti sisältää kouluttajille hyödyllisiä muistiinpanoja muistiinpanonäkymässä. Niihin kannattaa perehtyä ennen koulutuksen järjestämistä. Muistiinpanot eivät näy esitystä pidettäessä kurssilaisille. Kouluttajien tulee muutenkin perehtyä ja tutustua materiaaliin etukäteen ja hyödyntää aikaisempaa kokemusta ja saatua palautetta koulutustilaisuuksista. Tärkeää on suunnitella ajankäyttö ja miettiä etukäteen, mitä halutaan kertoa, jotta tärkeät ja keskeiset asiat tulevat esitetyiksi.

Kurssilaisia tulee rohkaista keskustelemaan aihepiirin asioista ja esittämään kysymyksiä heille epäselviksi jääneistä asioista. Kouluttajan oma asenne ja suhtautuminen osallistujiin on tässä tärkeää. Mikäli johonkin kysymyksen ei ole antaa heti vastausta, kouluttaja voi selvittää asian ja palata siihen myöhemmin.

Osioiden järjestämisessä huomioon otettavia asioita

Metsästyslainsäädäntö

Metsästäjän oppaaseen on kirjoitettu auki ne kirjoittamishetkellä ajantasaiset säädökset, jotka ovat tärkeitä osana metsästysharrastusta aloitettaessa. Näitä keskeisiä ja tärkeitä hallittavia asioita käydään läpi myös koulutuspaketissa.

Kurssilaisia tulee ohjata seuraamaan jatkossa itse aktiivisesti metsästystä koskevassa lainsäädännössä tapahtuvia muutoksia. Näistä muutoksista tarjotaan tietoa Suomen riistakeskuksen verkkosivuilla sekä Metsästäjä ja Jägaren -lehdissä. Riistainfo.fi -sivujen Lait ja asetukset -osiossa julkaistaan säädösmuutostietoja niiden voimaantulovuoden perusteella jaoteltuna. Riistainfosta löytyvät myös suorat linkit metsästystä koskeviin lakeihin ja asetuksiin (Finlex.fi).

Lajintuntemus

Lajintuntemusosio koostuu nisäkkäiden ja lintujen tunnistamisesta. Lintuosuus on toteutettu yhteistyössä Finnature Oy:n kanssa. Tekstit ja kuvat osioon on pääasiassa koonnut kansainvälisesti arvostettu lintuharrastaja Harri Taavetti. Kurssilaisten tulee oppia tuntemaan riistaeläimet, rauhoittamattomat lajit ja vieraslajit sekä erottamaan ne niitä läheisesti muistuttavista lajeista.

Riistaekologia ja riistanhoito

Osio pohjautuu piirroskuviin ja maalauksiin.

Eettinen ja kestävä metsästys

Osion lähestymistapa eroaa muista osioista siten, että opetettavat asiat tuodaan esiin aloituskuvan avulla, jonka tarkoituksena on herättää keskustelua. Kouluttaja voi edesauttaa keskustelun syntymistä tekemällä kysymyksiä kuvaan liittyen. Kuvadian jälkeen käydään tärkeät asiat läpi tekstidian avulla.

Aseet ja patruunat metsästyksessä sekä Metsästyksen turvallisuus

Tämän osion tärkeitä asioita on muun muassa saada kurssilaiset oppimaan, millaisia erilaisia aseita ja patruunoita on, ja minkälaista riistaa niillä voi metsästä. Aseiden käyttöön liittyvät turvallisuusnäkökulmat ovat erityisen tärkeitä opetettavia asioita. Siksi koulutuksessa tulee käydä konkreettisesti läpi aseturvallisuuden neljä sääntöä:

1. Kaikki aseet ovat aina ladattuja
2. Älä ikinä osoita aseesi piipulla mitään, mitä ei ole tarkoitus ampua
3. Pidä sormi pois liipaisimelta
4. Ole varma kohteesta

Metsästysammunnan ABC –koulutusohjelmaa on kehitetty Suomen Metsästäjäliiton toimesta vuodesta 2016 lähtien. Suomen Metsästäjäliitto on tuottanut laajan ja hyvän materiaalin, joka sisältää myös paljon videoita. Videot näkyvät esityksessä tietokoneen ollessa verkossa. Videoiden nettiosoitteet löytyvät myös kouluttajan muistiinpanonäkymästä. Aseet ja patruunat osion videoita kannattaa näyttää kouluttajan harkinnan mukaan käytettävissä olevan ajan puitteissa.

Oleellisimmat videot on pyritty sisällyttämään itse esitykseen, ja loput videot löytyvät esityksen jälkeen piilotettuina. Kouluttaja voi siirtää piilotettuja dioja takaisin esitykseen ja klikata piilota dia -kohtaa, jolloin diat tulevat taas näkyville myös diaesitys -näkyvässä.

Videot ovat kaikkien katsottavissa internetissä Suomen Metsästäjäliiton Metsästysammunnan ABC –sivustolta:

<https://metsastajaliitto.fi/metsastajalle/metsastysammunnan-abc>.

Metsästäjäatutkintokoulutuksen yhteydessä on suositeltavaa järjestää käytännön aseenkäsittelyyn tutustumismahdollisuus ampumaradalla, jos se on mahdollista koulutusta järjestävän toimesta. Kuten teoriaosuudessaakin myös ampumaradalla kannattaa kiinnittää huomiota aseiden ja patruunoiden turvalliseen käsittelyyn.

Metsästäjäatutkintokoulutukseen osallistuville kannattaa suositella osallistumista Metsästysammunnan ABC -kurssille, jossa käydään läpi metsästysammunnan ja turvallisen aseenkäsittelyn perusasioita. Kurssilaiset saavat kurssin käymisestä metsästysampumakortin.

Ennen metsästäjäatutkintokoulutuksen järjestämistä kannattaa varmistaa, missä ja milloin järjestetään lähimmät ABC-koulutukset, ja esitellä ne kurssilaisille.

<https://metsorekisteri.metsastajaliitto.fi/Tapahtumanhallinta/tapahtumakalenteri.aspx?jarjestajaid=2402555>

Oman alueen ampumaradat ja ampumakoulutukset

Koulutusta järjestävien on hyvä kertoa oman alueensa ampumaradoista ja niiden käytöstä. Kurssilaisten on hyvä tietää, missä ampumaratoja on, ja miten niille pääsee harjoittelemaan. Kurssilaisia tulee myös kannustaa harjoittelemaan ja kehittämään aktiivisesti omia taitojaan ampumaradalla.

Pyyntivälineet ja menetelmät

Osio koostuu valokuvista ja videoista. Videot ovat näytettävissä tietokoneen ollessa verkossa. Videoiden nettiosoitteet löytyvät myös kouluttajan muistiinpanonäkymästä. Jos nettiyhteyttä ei ole, asiat voi käydä läpi myös valokuvien avulla. Kouluttajien kannattaa käyttää myös omaa paikalle tuotavaa havainnollistavaa materiaalia, kuten loukkuja, hetitappavia rautoja tms.

Saaliin käsittely

Osio on koostettu valokuvista ja videoista. Videoiden avulla on helpompi havainnollistaa eri vaiheiden eteneminen. Kouluttajien kannattaa hyödyntää myös omaa oheismateriaalia, kuten täytettyjä eläimiä, nahkoja, trofeita tms.

Suomen riistakeskuksen Riistainfon videot ovat kaikkien katsottavissa osoitteessa <https://www.riistainfo.fi/video/>. Riistainfon sisältöä ja sen käyttöä kannattaa esitellä kurssilaisille jo metsästäjäatutkintokoulutuksen alussa. Riistainfosta löytyvät myös syventävät jatkokoulutusmateriaalit eri aiheista

Koulutuksen järjestäminen etäyhteydellä

Etäkoulutukset ovat toissijainen tapa järjestää koulutusta. Suositeltavin tapa on edelleen järjestää metsästäjäatutkintoon valmentava koulutus lähikoulutuksena.

Osallistujamäärä etäkoulutuksessa on enintään 30–50 henkilöä. Etäkoulutuksien ongelmaksi on koettu kurssilaisten ja kouluttajien välisen vuorovaikutuksen vähäisyys ja vähäiset keskustelut koulutuksen aikana.

Etäkoulutuksista on saatu myös kokemuksia, että kurssilaisten tutkinnon läpäisyprosentit ovat heikompia kuin lähikoulutukseen osallistuneilla. Tästä syystä etäkoulutukset toimivat lähinnä täydentävänä tapana järjestää koulutusta. Pitkien välimatkojen alueilla etäkoulutus mahdollistaa kuitenkin koulutukseen osallistumisen kohtuullisin kustannuksin ja säästää osallistujien aikaa.

Etäkoulutuksen järjestämiseen voi käyttää esimerkiksi Teamsia, mutta riistanhoitoyhdistys voi järjestää koulutusta myös muilla parhaaksi katsomillaan ohjelmilla.

Riistanhoitoyhdistyksen päättäessä järjestää tutkintoon valmentavaa koulutusta etänä, tulee riistanhoitoyhdistyksen huolehtia, että kouluttajilla on käytössään etäkoulutuksen järjestämisen mahdollistava ohjelma. Jos koulutusta järjestetään riistanhoitoyhdistyksen tietokoneella, voi riistanhoitoyhdistys ostaa siihen lisenssin parhaaksi katsomansa ohjelman käyttöön. Ilmaislisensseissä on usein rajoitettu käyttöä ajallisesti ja osallistujamäärän suhteen liian tiukasti. Lisenssin ostaminen mahdollistaa sen, että riistanhoitoyhdistys voi järjestää muitakin tilaisuuksiaan tarvittaessa etäyhteyksin

Ennen etäkoulutuksen järjestämistä on tutustuttava käytettävään ohjelmaan ja kokousasetusten säätämiseen. Verkkoyhteyden tulee olla hyvä.

Koulutukseen liittyvien maksujen keräämisen voi tehdä esimerkiksi etukäteen. Kurssilaiset voivat maksaa osallistumismaksun riistanhoitoyhdistyksen tilille, jonka jälkeen maksusuoritusta vastaan toimitetaan henkilölle linkki koulutukseen osallistumiseksi.

Etäkoulutukset ilmoitetaan tavalliseen tapaan oman riistanhoitoyhdistyksen koulutuksina ja niitä mainostetaan oman riistanhoitoyhdistyksen koulutuksina. Jos tilaisuuteen ilmoittautuu henkilöitä muualta, heidät voi kuitenkin ottaa mukaan koulutukseen.

Kouluttajien tulee tarkkailla, ettei tilaisuuksia tallenneta. Tallentaminen tulee estää, jos mahdollista kokousasetuksista, ja tilaisuuden aluksi on syytä mainita, ettei tallentaminen ole sallittua.

Kouluttajien esiintyminen ja kielenkäyttö

Koulutustilaisuuksissa kouluttajien tulee esiintyä asiallisesti sekä käyttää koulutettavat huomioon ottavaa selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Kouluttajien tulee muistaa, että tilaisuudet ovat osallistujille yleensä ensimmäisiä kosketuksia riistanhoitoyhdistykseen ja koko riistahallintoon, joten heille muodostuva käsitys riistahallinnosta, alan toimihenkilöistä ja metsästyksestä rakentuu pitkälti koulutustilaisuuden kokemusten pohjalta. **Siksi ”asenteelliseksi” tulkittavaa tai muun muassa sukupuoleen viittaavaa terminologiaa tulee välttää esiinnyttäessä.** Esimerkiksi termejä ”hivimiehet”, ”SRVA-miehet” ja ”passimiehet” tulee välttää, ellei ole tarkoitus nimenomaan korostaa sukupuolta. Edellä mainittujen termien sijaan voidaan ja tulee puhua hirvenmetsästäjistä, SRVA-toimijoista tai SRVA-henkilöistä, passittajista, ampujista tai ampujana toimivista ja niin edelleen.

Kannattaa myös pitää mielessä, että koulutettavien joukossa on tulevia toimijoita riistanhoitoyhdistysten moniin eri tehtäviin, joihin heitä voidaan myös kannustaa

myöhemmin hakeutumaan. Heistä tulee myös metsästysseurojen aktiiveja, kuten johtokuntien jäseniä ja riistatiedon kerääjiä esim. riistakolmioiden laskijoita – mutta myös tulevaisuuden päättäjiä.

Jaettava oheismateriaali, tilinpito ja palkkiot

Koulutustilaisuuksissa kannattaa jakaa osallistujille tutustuttaviksi esitteitä ja muuta oheismateriaalia kuten Uuden metsästäjän esitteitä, Metsästyspäiväkirjoja tms. riistakeskuksen verkkokaupasta (Booky) tilattavaa materiaalia. Näistä aiheutuvat kustannukset voidaan sisällyttää osallistujilta perittävään kurssimaksuun.

Metsästäjätkintokoulutusten tuloista ja menoista pidetään erilliset kirjanpitotilit riistanhoitoyhdistyksen kirjanpidossa. Kirjanpidossa tulot ilmoitetaan bruttotuloina ja menot bruttomenoina.

Kouluttajille maksettavista palkkioista ja matkakorvauksista päättää riistanhoitoyhdistyksen hallitus. Palkkioista on tehtävä ennakopidätykset ja suoritettava muut työnantajamaksut.

Oma riista -tunnusten luominen ja Uuden metsästäjän koulutukseen ohjaaminen

Sähköiseen järjestelmään perustuvaa metsästäjätkintoon suorittamista ja tutkintotilaisuuteen ilmoittautumista varten kurssilaisille kannattaa esitellä Oma riista -palveluun rekisteröityminen jo ennen varsinaista tutkintotilaisuutta. Rekisteröitymisessä tarvitaan omat verkkopankkitunnukset tai mobiilivarmenne. Rekisteröitymisen voi tehdä verkossa <https://oma.riista.fi> tai älypuhelimella lataamalla Oma riista -maastosovelluksen verkkokaupasta.

Koulutustilaisuuksissa on hyvä esitellä myös mahdollisia järjestettäviä Uuden metsästäjän koulutustilaisuuksia. Tilaisuudet on tarkoitettu 18 vuotta täyttäneille tutkintoon suorittaneille ja riistanhoitomaksun maksaneille henkilöille. Riistanhoitoyhdistys voi itse tai yhdessä naapuririistanhoitoyhdistysten kanssa järjestää näitä koulutuksia yhteistyössä metsästysseurojen kanssa. Ohjelmaan voi sisältyä esimerkiksi metsästysseuratoiminnan koulutusta, Metsästysammunnan ABC -koulutus, riistanhoitoon tutustumista ja metsästyspäivä. <https://www.riistainfo.fi/uusi-metsastaja/uuden-metsastajan-koulutus/>

Antoisia koulutushetkiä,

Jari Pigg
apulaisjohtaja
Suomen riistakeskus

Marko Mikkola
erikoissuunnittelija